

Schaamlippen: een schaamteloze benaming van het vrouwelijk genitaal

Maureen Jonker

Taal is net zo levend als we zelf zijn. Een woord wordt geboren, groeit en wordt volwassen, maar sterft vaak ook weer. Woorden zijn tijdgebonden, denk aan *Koot en Bie* die onder andere in de jaren zeventig de woorden 'positivo' en 'doemdenken' bedachten. Sommige woorden zijn minder leuk maar sterven steeds maar niet, en daar zou een actief levenseinde misschien overwogen moeten worden.

INLEIDING

Sinds een paar jaar heeft zich een activistische groep van mensen verenigd die het gebruik van andere terminologie aanmoedigt voor wat in de volksmond nog steeds 'schaamlippen' heet. Zij zijn begonnen met de campagne *Schaamteloos*, een sociaal project om schaamte uit onze taal te halen en emancipatie in de Nederlandse taal te bevorderen. Hun doel is meer bewustwording creëren ten aanzien van positieve taalbenoeming over dit onderwerp, en om uiteindelijk een aanpassing van de term 'schaamlippen' naar 'vulvalippen' in het Groot Woordenboek der Nederlandse taal, de Dikke van Dale, te krijgen. [1] Waar komt dit vandaan? En moeten wij als dermatologen daar ook niet wat mee gaan doen?

Voor vulvaspecialisten is deze discussie inmiddels bekend en voelt het onderwerp niet meer zo actueel. Voor algemeen dermatologen is het wellicht nog minder vanzelfsprekend. Met dit opiniestuk hoop ik daar verandering in te brengen en ik nodig alle dermatologen uit om deze terminologie over te nemen in de spreekkamer.

HOE HET BEGON

De campagne ontstond vanuit de oproep van wijlen hoogleeraar seksuologie Ellen Laan, die in 2021 pleitte voor een aanpassing van de term naar 'vulvalippen', wat een anatomisch correcte benaming is: "Schaamlippen. Hartstikke fijn dat ze er zijn, maar de 'schaam' in deze naam is nergens voor nodig", zei Laan in een interview in de *Linda* in 2021, "want waarom zou je je moeten schamen?" [2]

Zij pleitte toen voor de term 'vulvalippen': "We spreken tenslotte ook niet over schaamballen". Ook pleitte zij voor een aanpassing van de term 'kleine en grote schaamlippen' naar 'binnenste en buitenste vulvalippen', wat vaak meer recht doet aan de werkelijkheid.

In 2017 kaartte de bekende seksuologe Goedeke Liekens dit onderwerp ook al aan in een interview bij *RTL Late Night*. Zij pleitte toen ook voor een aanpassing van de benaming 'schaamlip' en nodigde iedereen uit na te denken over alterna-

tieve benamingen. Zelf opperde ze de naam 'trotslippen'. Ook zij vond destijds al dat een aanpassing van het begrip 'schaamlippen' in de Dikke van Dale nodig was.

GESCHIEDENIS

Hoe is de term 'schaamlip' eigenlijk ooit ontstaan? Daarvoor moeten we waarschijnlijk terug naar de vroege middeleeuwen. De naam 'schaamstreek' kan volgens Wikipedia ontstaan zijn vanuit de Bijbelse tekst dat Adam en Eva zich na het eten van de verboden vrucht gingen "schamen". [3] Het is afgeleid van het Latijnse woord "pudens", wat 'beschaamd' maar destijds ook 'zedig, bescheiden, met eergevoel' betekende. De vrouwelijke en mannelijke delen van je lichaam die je beter kon bedekken, werden in de middeleeuwen aangeduid met 'schaamelheid'. Bij vrouwen is de oproep tot kuisheid in de anatomische benaming van het genitaal gebleven, bij het mannelijk genitaal niet. [4]

POSITIEVE TAALBENOEMING

Taal is levend en veranderd door de jaren heen. Waar 'pudens' van origine een aanwijzing was de genitalia niet te tonen en, zoals in de Bijbel beschreven, "zorgvuldiger en met meer respect moesten worden behandeld dan de delen van ons lichaam waarvoor we ons niet schamen", is de huidige connotatie van 'schamen' negatiever en omschrijft Van Dale het als "zich onbehaaglijk voelen". [4]

"Met het woord 'schaamlip' groeien we op in een cultuur die ons leert dat er iets te schamen en te verbergen valt, wat niet bevorderlijk is voor een positief zelfbeeld van vrouwen. Dat we het woord 'schamen' niet voor het mannelijk lichaamsdeel gebruiken zegt veel over hoe we naar het vrouwelijk lichaam kijken. Het duidt het onderscheid aan dat we maken tussen mannen en vrouwen", aldus taalkundige Vivien Wassink. [5] Alleen in de Nederlandse en Duitse taal wordt het woord schaamte gebruikt in combinatie met het vrouwelijk genitaal. In het Engels gebruikt men het woord 'labia', overgenomen vanuit het Latijn, net zoals in de Spaanse taal ('labios' of 'labios vulvares'). En ook in de Franse taal is het begrip

Dermatoloog Spaarne Gasthuis, Hoofddorp/Haarlem

'schaam' niet terug te vinden in de term 'lèvre' of 'lèvre de vulve'.

BEWUSTWORDING

Dat het onderwerp leeft blijkt uit diverse publicaties in de lekenpers [6]. Het onderwerp kwam ook ter sprake tijdens een vergadering van de Nederlandse Vereniging voor Vulvopathologie (NVvVP) in november 2024 en recent hebben twee gynaecologen (i.o.) een stuk over dit thema gepubliceerd in het Nederlands Tijdschrift voor Obstetrie en Gynaecologie en op de website van de NVvVP. [4,7]

Net zoals er tegenwoordig ook meer bewustwording is ten aanzien van de huid van kleur, lijkt een aanpassing van de terminologie in de benoeming van het vrouwelijk genitaal ook op zijn plaats en sluit goed aan bij de bredere maatschappelijke en medische discussies over anatomische correctheid en destigmatisering. Taal doet ertoe en verandering begint bij bewust worden. Of, zoals het team van campagne *Schaamteloos* het formuleerde: "Door stigmatiserende taal te vervangen door meer inclusieve termen, willen we de schaamte rond lichaamsdelen verminderen en een gezondere kijk op seksualiteit bevorderen (...) Een taal hoort zich aan te sluiten bij hoe onze samenleving en cultuur zich blijven ontwikkelen. Vaak gebeurt dat vanzelf, soms met een duwtje in de rug." [1]

Laten wij als dermatologen helpen om dit duwtje in de rug te geven en vanaf nu alleen nog de term vulvalippen gebruiken in de spreekkamer en daarbuiten. En als we dan toch bezig zijn, laten we dan ook meteen schaamstreek vervangen door genitaalstreek en schaambot door venusheuvel. Voor dit laatste zou misschien overigens ook een mannelijke variant bedacht moeten worden; waar zijn *Koot en Bie* als je ze nodig hebt?

Met dank aan Fokke Veldstra (echtgenoot van auteur) voor het kritisch meelesen en zijn bijdrage aan dit stuk.

LITERATUUR

1. <https://www.schaamteloos.org>
2. Linda 09-09-2021; <https://www.linda.nl>
3. https://nl.wikipedia.org:zoekterm_schaamstreek.
4. Vernooij F, Vermeulen R. Schaamsrotum. Nee toch? Waarom dan wel schaamlippen? *Ned Tijdschr Verloskd Gynaecol.* 2025(6);138:168.
5. Linda 18-08-2024; www.linda.nl/persoonlijk/relaties/campagne-schaamlippen-nieuwe-term
6. www.linda.nl/persoonlijk/relaties/campagne-schaamlippen-nieuwe-term; www.nrc.nl/nieuws/2021/03/02/is-er-iets-om-je-voor-te-schamen-dan-a4033830; www.groene.nl/artikel/een-taalkundige-schaamlipcorrectie; www.kekmama.nl/artikel/columns/patricia/patricia-vindt-het-woord-schaamlip-belachelijk-thuis-noemen-wij-ze; www.womenshealthmag.com/nl/beauty/a33243289/vulva-haar-schaamhaar/; www.eoswetenschap.eu/psyche-brein/waarom-wij-niet-houden-van-schaamlippen-en-schaamhaar; <https://www.nrc.nl/nieuws/2024/10/25/weg-met-het-woord-schaamlippen-taal-doet-er-toe-a4870663>
7. <https://www.vulvapoli.nl/nieuws,16-06-2025>

CORRESPONDENTIEADRES

Maureen Jonker

E-mail: mjonker@spaarnegasthuis.nl